

N:o 221.

Af herr **J. Johansson** i Noraskog, om ändring i §§ 68, 69, 70 och 71 riksdagsordningen.

I sammanhang med förslag till ändrade grunder för riksbankens verksamhet har det blifvit satt i fråga att äfven låta dess styrelse tillsättas efter andra grunder än hittills, så att en tredjedel af dess fullmäktige skulle utnämnas af Kongl. Maj:t. Som skäl till denna förändring angifves fruktan för, att styrelsen öfver landets förnämsta penninganstalt skulle kunna utsättas för obehörig inverkan af politiska hänsyn, och framför allt därför att denna styrelses tillsättande allt för ofta skulle bero på den förseglade sedelns eller lottningens slump, då kamrarne vore oeniga.

Att ett sådant förhållande visserligen icke skulle vara egnadt att stärka förtroendet till en för hela vårt ekonomiska lif så högviktig inrättning som riksbanken, ligger i lika öppen dag, som att sagda bank måste vara höjd till och med öfver skymten af en misstanke, för att rätt kunna fylla sin magtpåliggande uppgift. Lika ostridigt är, att det nuvarande sättet för val af bankens fullmäktige blott allt för ofta kan leda till anlitande af lottningens i detta fall så ytterst vanskliga utväg. Men om ock detta förhållande under upprörda tider onekligen kunde innebära en fara, så är dermed icke sagdt, att denna fara ej på annat sätt kan undgås än genom att låta Riksdagen släppa ur sina händer en del af sin magt öfver riksbanken — en hos oss helt och hållet opröfvad nyhet, som skulle medföra en genomgripande rubbning i grunderna för detta penningverks styrelse och förvaltning. En så

Bih. till Riksd. Prot. 1890. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 41 Häft.

omfattande ändring torde knappast låta sig förlikas med den varsamhet, hvarmed ett lands grundlagar böra behandlas, och lär i allt fall icke böra vidtagas förr än det visat sig, att något annat och bättre sätt att undvika en befarad olägenhet icke finnes.

Ett sådant sätt torde dock låta sig påvisas, som, utan att rubba Riksdagens häfdvunna magt öfver banken, vore egnadt att skydda denna mot de vådor, hvaraf den under partitider kunde hotas, och framför allt att till ett minimum inskränka farhågan för lottningens afgörande magt. Det gäller å ena sidan att undvika den partiinflytelse, som vid val af särskilda elektorer så lätt gör sig gällande, och å den andra att icke lemna åt slumpen att afgöra, hvilka som skola bilda bankens styrelse. Allt detta synes bäst och lättast kunna ernås, om valet af bankens fullmäktige lemnades åt en nämnd, bestående af Riksdagens äldste ledamöter. Om elektorernas antal borde blifva oförändradt, skulle i denna nämnd ingå de 24 ledamöter från hvardera kammaren, som be- vistat de flesta riksdagarne; och bland dem, som bevistat lika många riksdagar, skulle i tur och ordning de till lefnadsåren äldste inträda i nämnden. Vid förhinder för någon af dess ledamöter skulle i mån af behof de inkallas, som efter dessa grunder vore närmast i ordningen, till dess antalet vore fullt.

En sålunda sammansatt nämnd skulle erbjuda åtskilliga uppenbara fördelar. Dels skulle den inom sig sluta dem, som genom långt deltagande i riksdagslifvet hunnit samla den vidsträcktaste och mest bepröfvade erfarenhet i politiska värf. Dels bestode den ock af dem, som framför andra genom upprepade omval erhållit de största bevis på sina medborgares förtroende, och bland hvilka man sålunda i allmänhet kan vänta att finna Riksdagens mera framstående män. Dels bjuder den en säkrare borgen för opartiskhet, då den naturligen kommer att inom sig räkna män af de mest olika meningar, men som tillika af år och erfarenhet torde vara bättre skyddade mot partinitets lockelser än yngre och mera opröfvade kamrater. Dels ock torde af denna ledamöternas jemnare fördelning mellan olika rigtningar följa, att de tillfällen, då den förseglade sedeln eller lottning måste skilja mellan lika starka partier, blefve långt mera sällsynta än nu är fallet.

En nämnd, som på grund af sådana egenskaper torde kunna påräkna ett ganska stort anseende, torde i och med detsamma äfven ega grundade anspråk på att tillgodogöras äfven i andra likartade fall. Nu omtalar grundlagen åtskilliga fall, då viktiga förtroendeuppdrag utöfvas af enkom för tillfället utsedde personer, och då alltså samma olägenheter äro att befara, som här ofvan blifvit angifna. Dit höra val af

fullmäktige i riksgäldskontoret, af Riksdagens justitieombudsman, af komiterade för tryckfrihetens vård samt den s. k. opinionsnämndens uppdrag att granska högsta domstolens embetsutöfning. Med fullt lika goda skäl som i fråga om riksbanken kan äfven i dessa fall enahanda ändring påyrkas, så att samtliga dessa värf öfverflyttas från särskildt utsedde elektorer till den på nyss angifna sätt bildade åldersnämnden. I fråga om komiterade för tryckfrihetens vård kan en ändring synas ej af något behof påkallad, men torde böra verkställas i tid, i fall en ändrad tryckfrihetslag skulle gifva åt dessa komiterade en viktigare ställning.

De uppgifter denna nämnd finge sig förelagda blefve således af ganska olikartad natur. Men hufvudsaken är, att den komme att i det hela bilda ett urval af Riksdagens mest bepröfvade män. Redan nu är det häfd, att Riksdagen till de nämnda uppdragen utser män, som den af någon anledning vill visa prof på aktning och förtroende, utan att särskildt afse, om de framför andra ega insigt i vare sig bankväsende eller lagfrågor. Sistnämnda insigt vore särskildt för opinionsnämnden af mindre vikt än vissheten om att ända till skenet af partidom vore aflägsnad genom dess sammansättning.

I nämnden torde statsråd, som äro riksdagsmän, ej gerna böra sitta, ej heller talmän. Då 53 § riksdagsordningen förbjuder riksdagsman att deltaga i beslut, som rör honom personligen, synes deraf utan särskild föreskrift följa, att ledamot i nämnden, som är fullmäktig i banken eller riksgäldskontoret eller i något hänseende sorterar under dessa verk, ej må i sådant val deltaga, ej heller justitieråd taga säte i opinionsnämnden, utan lemna plats åt närmaste suppleant.

I samband härmed torde en förenkling böra ske i sjelfva sättet för val af justitieombudsman, som i fall af röstspliftring kunde leda till nya och åter nya omröstningar i oändlighet, och ändock icke gifver säkerhet för att full röstöfvervigt verkligen ernås. Har i första omröstningen ingen nått absolut majoritet, eller mer än hälften af de afgifna rösterna, torde enklast vara att, liksom vid val af landstingsmän, låta ny omröstning ske mellan de två, som fått de flesta rösterna.

På grund af det anförda, och då konstitutionsutskottet är oförhindradt att föreslå de ytterligare grundlagsändringar, hvilka möjligen i sammanhang härmed kunna anses erforderliga, hemställes alltså,

att Riksdagen ville till grundlagsenlig behandling förklara hvilande följande förslag till ändrad lydelse i vissa delar af

riksdagsordningen:

§ 68. Till följd af — — — — behörigen fullgöra. Denne Riksdagens justitieombudsman — — — väljes af en nämnd af fyratioåtta ledamöter. I nämnden inträder från hvardera kammaren de tjugofyra, som bevisat de flesta riksdagar; och bland dem, som bevisat lika många riksdagar, inträder den förr, som äldre är. Vid hinder eller förfall för någon eller några af nämndens ledamöter inkallas den eller de, som efter föresagda grunder är dertill i ordningen närmast, till dess antalet är fullt. Statsrådets medlemmar eller kamrarnes talmän må ej i nämnden sitta. Denna nämnds ledamöter, som böra till valförrättningen sammanträda å dag, som talmännen utsätta, och ej må åtskiljas förrän valet är fulländadt, skola först samfäldt, medelst slutna sedlar, hvar för sig föreslå den man, som de anse böra komma under omröstning. Falla dervid rösterna till mer än hälften på en man, är han behörigen vald. I annat fall verkställes ny omröstning mellan de två, som de flesta rösterna erhållit, och skall den, som dervid uppnår röstöfvervigt, anses vald. Till undvikande af lika röstetal bör vid andra omröstningen en sedel förseglad afäggas och dermed förfaras såsom i 60 § säges.

Valmännen böra — — — — derifrån hindrad.
I händelse — — — — — i hans ställe.
Inträffar något — — — — — utöfvas.

§ 69. Den nämnd, som i föregående § säges, skall hvart tredje år vid lagtima riksdag och å dag, som talmännen utsätta, sammanträda för att, i den ordning 103 och 104 §§ regeringsformen stadga, derom döma, huruvida högsta domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjente att i deras viktiga kall bibehållas, eller om — — — domsrätt skiljas.

Nämndens samtliga ledamöter — — — vidare föreskrifves.

§ 70. Lagtima riksdag skall — — — vård öfver tryckfriheten. Desse komiterade — — — väljas me-

delst omröstning af den nämnd, som i 68 § säges. Afgår mellan riksdagarne — — — behörig man.

§ 71. Hvarje lagtima riksdag skall genom den nämnd, som i 68 § sägs, välja fullmäktige att, jemlikt särskilda reglementen, riksbankens och riksgäldskontorets medel och tillhörigheter förvalta. Desse fullmäktige — — — ordföranden inträffar.

Stockholm den 15 mars 1890.

J. Johansson

fr. Noraskog.

Bilaga.

Nedanstående förteckning utvisar den sammansättning en åldersnämnd vid innevarande 1890 års Riksdag skulle erhållit, med uppgift om födelseår och inom parentes antal bevistade riksdagar.

Från Första Kammaren.*Ledamöter.*

Reuterswärd, P. O., ...	(32) f. 1820.
Stråle, W., ...	(31) f. 1816.
Ugglas, C. G. af, ...	(30) f. 1820.
Ehrenheim, P. J. v., ...	(30) f. 1823.
Wærn, C. F., ...	(30) f. 1819.
Posse, A. R. F:son, ...	(29) f. 1820.
Ehrensward, C. A., ...	(29) f. 1821.
Hallenborg, M., ...	(28) f. 1828.
Ekman, C. E., ...	(27) f. 1826.
Bennich, N. A. G., ...	(26) f. 1817.
Casparsson, C. E., ...	(25) f. 1827.
Dickson, C., ...	(25) f. 1814.
Björnstjerna, O. M., ...	(24) f. 1819.
Sundberg, A. N., ...	(24) f. 1818.
Sparre, N. G. A., ...	(23) f. 1834.
Bergström, P. A., ...	(22) f. 1823.
Rundbäck, A., ...	(21) f. 1827.
Falk, W., ...	(21) f. 1825.
Bildt, D. A. G., ...	(20) f. 1820.
Abelin, G. R., ...	(20) f. 1819.
Beijer, C. G., ...	(20) f. 1811.
Kræmer, A. R. v., ...	(20) f. 1825.
Gahn, H. P. W., ...	(20) f. 1820.
Lewenhaupt, C. M. C., ...	(20) f. 1827.

Suppleanter.

Klinckowström, R. M., ...	(19) f. 1816.
Helander, A. F., ...	(18) f. 1820.
Leijonhufvud, B. A., ...	(18) f. 1823.
Olsson, P., ...	(18) f. 1830.

Strokirch, J. F. O. v., ...	(17) f. 1824.
Biesért, J. C. N., ...	(17) f. 1831.

Från Andra Kammaren.

Ledamöter.

Rundbäck, J., ...	(27) f. 1830.
Larsson, L. O., ...	(25) f. 1838.
Hederstjerna, F. L. S., ...	(24) f. 1828.
Hörnfeldt, P. O., ...	(23) f. 1830.
Rydin, H. L., ...	(22) f. 1822.
Nilsson, S., i Efveröd, ...	(22) f. 1831.
Persson, A., i Mörarp, ...	(22) f. 1835.
Lyttkens, I., ...	(22) f. 1823.
Norén, S. F., ...	(22) f. 1825.
Jonsson, J., i Fröstorp, ...	(22) f. 1823.
Johansson, J., i Noraskog, ...	(22) f. 1840.
Nilsson, P., i Råby, ...	(21) f. 1827.
Pettersson, N., i Runtorp, ...	(21) f. 1828.
Smedberg, J., ...	(19) f. 1819.
Nilsson, J. P., i Kägglå, ...	(18) f. 1829.
Jönsson, L., i Sandby, ...	(18) f. 1834.
Gumælius, A., ...	(18) f. 1833.
Danielson, A. P., ...	(18) f. 1839.
De la Gardie, R., ...	(17) f. 1823.
Larsson, P., i Fohle, ...	(17) f. 1823.
Andersson, H., i Bringåsen, ...	(17) f. 1826.
Hedin, A., ...	(17) f. 1834.
Petersson, A., i Hasselstad, ...	(16) f. 1820.
Lundberg, A. M., ...	(15) f. 1820.

Suppleanter.

Winkrans, C. F., ...	(15) f. 1826.
Peyron, G. O., ...	(15) f. 1828.
Carlsson, J. F., i Södra Vi, ...	(15) f. 1839.
Boström, E. G., ...	(15) f. 1842.
Stjernspetz, P. A. H., ...	(14) f. 1834.
Fosser, N., ...	(14) f. 1835.